

Proč klimatické vzdělávání?

Jiří Kulich, SEVER

Specifické výzvy klimatického vzdělávání

Příliš vzdálený a pomalý problém?

Příliš složitý a ohrožující problém?

Příliš polarizující problém?

Příliš rozptýlená odpovědnost?

Specifické výzvy klimatického vzdělávání

Příliš vzdálený a pomalý problém?

Co z toho vyplývá pro komunikaci a vzdělávání: Ukazujeme, že změna klimatu se týká každého z nás – odehrává se velmi blízko, přímo TADY a TEĎ. Složitý problém zjednodušíme, neviditelné procesy názorně zviditelňujeme. Při popisu problému neustopíme cílovou skupinu v informacích a pomozme jí vytvořit si relevantní obrázek tím, že jí nabídneme odpovědi na klíčové otázky, například: Jaké dopady změny klimatu v České republice jsme dosud pocítili? Jaké jsou prognózy do budoucna? Jakými způsoby Česká republika nejvíce přispívá k destabilizaci klimatu?

Příliš polarizující problém?

Co z toho vyplývá pro komunikaci a vzdělávání: Obracujeme se s ochranou klimatu na celou společnost, na všechny žáky. Jednotlivé cílové a názorové skupiny oslovujeme s ohledem na jejich hodnoty a přesvědčení. Nepolarizujeme, radši vytvářejme pestré koalice. Vyhledáváme ambasadory ochrany klimatu, kteří budou důvěryhodní pro různé skupiny.

Příliš složitý a ohrožující problém?

Co z toho vyplývá pro komunikaci a vzdělávání: Pro lidskou psychiku je změna klimatu ohrožující víc než dost, bez ohledu na to, jak ji prezentujeme. Je kontraproduktivní jí na děsivosti přidávat. Stejně tak ale není cílem lakovat ji na růžovo. Abychom lidi motivovali k řešení, dopady změny klimatu je podstatné prezentovat věcně a fundovaně – například jako lékař, když vám citlivě říká závažnou diagnózu. Kvalitní vědecké zdroje posilují přesvědčivost.

Příliš rozptýlená odpovědnost?

Co z toho vyplývá pro komunikaci a vzdělávání: Motivaci ke změně klimatu podporují příklady dobré praxe zviditelňující, jak mnoho už je těch, kdo se poctivě snaží, a kolik emisí skleníkových plynů dokážou nevyprodukovat – ať už jde o země, města, školy, nebo jednotlivce.

Principy klimatického vzdělávání

1

BUĎME PŘESNÍ A KRITIČTÍ

Pracujeme s aktuálními a ověřenými informacemi.

Rozvíjíme kritické myšlení a mediální gramotnost.

2

BUĎME BLÍZCÍ A HMATATELNÍ

Rámujeme klimatická témata jako místní a související s naším životem.

Zaměříme se na možnosti jednání jednotlivce a na skupinové akce.

3

ZAHRNUJME SOCIÁLNÍ A EMOČNÍ SLOŽKU

Zohledníme společenský a emoční rozměr, abychom překonali pocity ekologické úzkosti a podpořili činy.

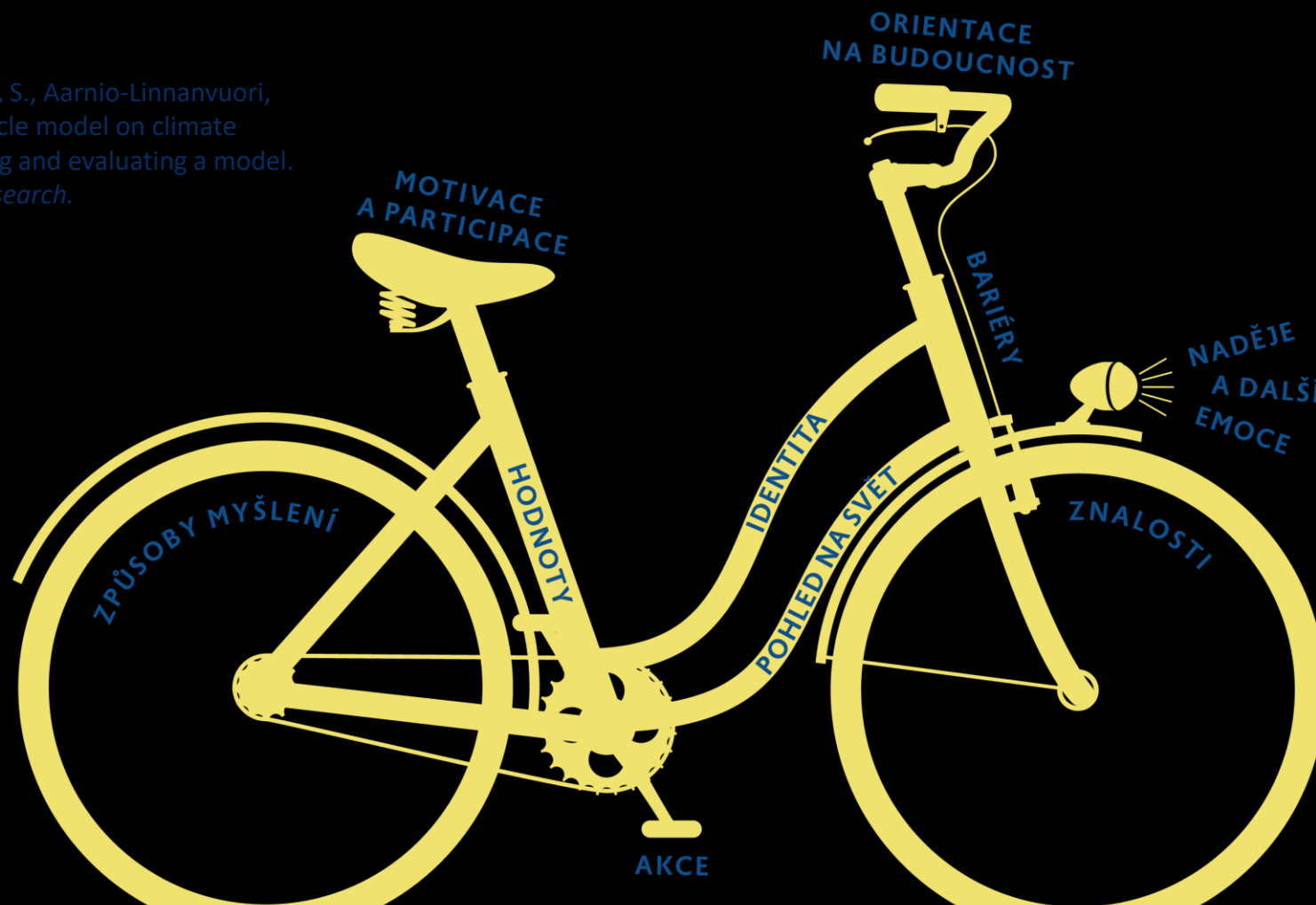
4

PODPORUJME AKTIVNÍ ZAPOJENÍ

Použijeme metody, které jsou badatelské, zkušenostní, kritické a participativní.

KLIMATICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ JAKO

Zdroj: Cantell, H., Tolppanen, S., Aarnio-Linnanvuori, E. a Lehtonen, A., 2019. Bicycle model on climate change education: presenting and evaluating a model. *Environmental Education Research*.

Klimatické vzdělávání ve světě

- *2015 SDGs /Agenda 2030 - UNESCO: ESD Roadmap - 2017 UNESCO: Education for Sustainable Development Goals Learning Objectives*
- *2019 European Green Deal – 2021 Fit for 55 - 2020 Evropský klimatický pakt*
- *2020 European Education Area - 2021 Evropská koalice pro klimatické vzdělávání - 2022 GreenComp*
- *2022 WEEC Praha*

Klimatické vzdělávání dle WEEC

Klíčové charakteristiky klimatického vzdělávání:

- *klimatická spravedlnost*
- *strach a riziko*
- *nejednoznačnost a nejistota*
- *důvěra a víra*
- *časový horizont*

Předmět debat:

- *vhodnost některých vzdělávacích strategií a metod*
- *implementace do školních osnov a vzdělávání učitelů*
- *vývoj přesvědčení, mylných představ a postojů ke klimatické krizi*
- *komunikace změny klimatu*

Klimatické vzdělávání dle WEEC

Nástroj pro nastartování individuálních, komunitních, společenských a politických změn, které jsou naléhavě potřebné pro zmírnění změny klimatu a přizpůsobení se jí

Potřebujeme efektivní metodiky pro:

- řešení rozdílných nebo protichůdných světonázorů*
- překonávání nedostatku důvěry a rozdělujících sdělení*
- podporu občanské angažovanosti*
- budování komunitních sítí snažících se o účinnou změnu - spolupráci při přesahu vzdělávání mimo školní třídy s cílem zapojit komunitu*
- zapojení komunitních organizací a neformálního vzdělávání do formálního vzdělávání*
- praktikování mezioborového učení navzdory struktuře formálního vzdělávání*

Klimatické vzdělávání v ČR

- 2019-2020 Strategie 2030+ (Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+)
- 2020-2021 PS pro klimatické vzdělávání RVUR

- 2022 Hlavní směry revize RVP

Klimatické vzdělávání dle Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Promítnout principy udržitelného rozvoje do vzdělávání:

*Chceme zajistit, aby si všichni osvojovali znalosti a dovednosti potřebné k prosazování udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím vzdělávání zaměřeného na udržitelný rozvoj a udržitelný způsob života, **změnu klimatu**, lidská práva, genderovou rovnost, toleranci, prosazování kultury míru a nenásilí, občanství a uznávání kulturní rozmanitosti a přínosu kultury k udržitelnému rozvoji.*

Klimatické vzdělávání dle Hlavních směrů revize RVP ZV

*"Jedním z hlavních cílů revize je modernizovat obsah tak, aby byly očekávané výstupy více propojeny s klíčovými kompetencemi. Tím bude vzdělávání reagovat na jevy ve světě a společnosti, jako je například digitalizace, **klimatická změna** nebo nárůst populismu a autoritářství, zaměří se na udržitelnost, wellbeing žáků nebo kariérové dovednosti a podnikavost."*

*"Pojetí a cíle základního vzdělávání: Události poslední doby vyžadují akcentovat problematiku wellbeingu žáků (ale i učitelů), **klimatických změn**, ale také nových ohrožení demokracie a lidských práv."*

3 průřezová témata – Péče o wellbeing/Společnost pro všechny/ Udržitelné prostředí

Udržitelné prostředí: „Klade důraz na problematiku změny klimatu jako jednoho z nejzávažnějších problémů současné doby“

Klimatické vzdělávání v ČR v praxi

- *Národní a krajské konference EV*
- *Hl.téma kulatých stolů ke vzdělávání a pedagogických konferencí*
- *Kurzy pro vzdělavatele*
- *Jednotlivé, ale i společně vyvíjené výukové programy pro žáky*
- *Dlouhodobé programy pro školy*
- *Zapojení MAP*
- *Mezinárodní spolupráce – např. Vlámsko, Německo, Polsko, Slovensko*
- *Iniciativy MŽP a Výboru pro vzdělávání RVUR , zapojení MŠMT*
- *VŠ - výzkum*

ACTIVE CITIZENS
Chráníme klima!

Active Citizens – Chráníme klima

Oceloroční vzdělávací cyklus Člověka v tísni, který pomáhá učitelům rozvíjet aktivní občanství pomocí komunitních projektů a globálním převažením. [Více Informací >](#)

Ekoškola

Ekoškola je největší vzdělávací program na světě vedoucí mladé lidi k udržitelnému způsobu života. Podporuje učitele ve vzdělávání a vedení dětí tak, aby byly schopné a ochotné samostatně a aktivně zlepšovat životní prostředí. [Více Informací >](#)

Klima do škol

Chcete učít o změně klimatu, ale nevíte, jak na to? Lipka – školské zařízení vám nabízí podporu – celoroční supervizní setkávání, na kterém sdílíme a reflektujeme zkušenosti, vyměřujeme si metodické materiály a ujasňujeme, co potřebujeme. [Více Informací >](#)

Škola pro udržitelný život

Je škola, která aktivně mění své okolí, pomáhá lidem vytvářet si vztah k místu, dává jim slovo, připravuje na život, je otevřená komunitě a míří svět. Žáci spolu s dalšími partnery přemýšlí o tom, co mohou udělat pro rozvoj své obce a spolu pak realizují navržené změny. [Více Informací >](#)

Školní les

Projekt propojuje vzdělávání před a učením v reálném prostředí, přivádí proti environmentálnímu žalu, péči o přírodu, podporu biodiverzity a boj s klimatickou změnou, propagaci lesnictví a v neposlední řadě participaci žáků a dětí obecně na ochraně přírody a krajiny. [Více Informací >](#)

Klimatické vzdělávání v ČR v praxi

A co vy?

- s čím v klimatickém vzdělávání máte zkušenost?

Např.

- co sami děláte?

- jakého programu jste se účastnili či o něm víte?

Učím o klimatu

ucimoklimatu.cz